

Aluesuunnittelu / Silja Aalto

Viite:

Ympäristövaliokunta, HE 76/2022 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Vastausosoite: YmV@eduskunta.fi

Uudenmaan liiton lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallitus on tehnyt eduskunnalle esityksen luonnonsuojelulaiksi. Samassa yhteydessä esitetään muutettavaksi, pääasiassa teknisesti, eräitä muitakin lakeja. Asiaa koskeva asiantuntijalausunto ympäristövaliokunnalle on pyydetty antamaan viimeistään ma 26.9.2022 klo 12.00 mennessä.

Uudenmaan liitto esittää lausuntonaan ympäristövaliokunnalle seuraavaa:

Hallituksen esityksessä esitetyt **tavoitteet ovat kannatettavia**. Suomessa eteläisillä kasvillisuusvyöhykkeillä on eniten ihmistoiminnan vaikutusta luontoon. Pääkaupungin ympäristössä Uudellamaalla rakentaminen ja muu ihmistoiminta (mm. päästöt vesiin ja ilmaan) on vaikuttanut luonnonympäristöihin muuta maata enemmän. Uudenmaan kannalta tavoitteista korostuvat etenkin: luonnon monimuotoisuuden edistäminen alueella jo tapahtuneiden heikennysten tasapainottamiseksi; perustellut ja selkeät yhteydet muuhun keskeiseen maankäyttöön liittyvään sääntelyyn; ilmastomuutokseen sopeutuminen (luonnonympäristöjen määrään, laatuun ja pirstoutumiseen sekä sopeutumiseen liittyvien haasteiden samanaikaisuus); ja tavoite luonnonsuojelun hyväksyttävyydestä. Hallituksen esitys vastaa tavoitteisiin osittain.

Uudenmaan näkökulmasta luonnon monimuotoisuuden alueellisen toimeenpanosuunnitelman laatiminen (LSL 13 §) tulee varmistaa.

Alueellisen suunnittelun tärkeyttä korostetaan esityksessä, mutta tämä väline on edelleen hallituksen esityksessä jätetty vapaaehtoiseksi. Uudenmaan liitto näkee, että ilman velvoittavuutta on merkittävä riski päätyä esityksessä todettuihin suunnittelun puutteisiin (s. 89). Erityisesti väestöltään kasvavilla alueilla maankäytön suunnittelussa on tarve ennakoida tarvittavia toimenpiteitä ja niiden vaikutuksia muuhun maankäyttöön, mukaan lukien myönteiset vaikutukset elinympäristön

viihtyisyyteen, luonnon virkistyskäyttöön ja luontomatkailuun. Jos resursseja tähän työhön ei ELY-keskuksille osoiteta, ei vapaaehtoista suunnittelua käytännössä todennäköisesti tapahdu ja sen hyödyt jäävät saamatta. Uudellamaalla ei ole todennäköistä ELY-keskuksen ja kuntien (eli myös maakunnan liiton) nykyisten resurssien puitteissa, että muutosta parempaan näiden lain kirjausten pohjalta tapahtuisi. Jos toimeenpanosuunnitelman laatiminen saadaan vireille, tulee siinä joka tapauksessa varmistaa Uudenmaan olosuhteissa käytännössä laajana toteutettava vuorovaikutus, jotta se olisi lakiesityksen mukaisesti riittävä. Alueellisten erityispiirteiden huomioon ottaminen (LSL 17 §) tulee Uudenmaan liiton näkemyksen mukaan kytkeä vuorovaikutuksen tuloksiin.

Uudenmaan kannalta on tärkeää, että avustuksia ja tukea luonnon monimuotoisuuden suojeluun ja hoitoon riittää kuntien käyttöön, myös pidemmällä aikavälillä ennakoitavasti. Muutokset luonnon monimuotoisuudessa voivat edellyttää useiden eri osa-alueiden hankemuotoista kehittämistä, ja positiiviset vaikutukset erottuvat osin vasta pitkällä aikavälillä. Lain todetaan tuovan lieviä positiivisia vaikutuksia kuntatalouteen. Avustukset, tuet ja laajempi luonnonsuojelun suunnittelu ja seuranta tuovat taloudellista hyötyä kuntiin myös välillisesti. Nämä hyödyt tulevat kuitenkin valtaosin vasta pitkällä aikavälillä. Yleisemminkin **kunnille tulee turvata resurssit myös luonnon monimuotoisuuden suojelun osalta rahoitusperiaatetta noudattaen.** Kuten esityksessä todetaan, "Kuntien edistämistehtävän osalta yhteistyö eri toimijoiden kanssa on tarpeen ja kunnat tarvitsevat luonnon monimuotoisuuden edistämiseen niin rahallista kuin tiedollista tukea." Ilman valtakunnan tasolta jaettavia resursseja edistämistehtävä (LSL 11 §) saattaa jäädä kunnissa hyvin suppeaksi.

Uhanalaisten luontotyyppien huomioon ottamisen osalta (LSL 65 §) nyt ehdotettu kolmas, informatiivinen sääntelyvaihtoehto on avattu perustelutekstissä liian suppeasti. Sen ero ja vaikutukset aiempaan lakiluonnoksessa olleeseen suppeaan vaihtoehtoon ei käy selväksi. Ehdotettava luettelointi valtioneuvoston asetuksessa sekä sitä täydentävä huomioonottamissäännös parantaisivat kuitenkin ennakoitavuutta ja kohdistaisivat selvittämistarpeita aiempaa selkeämmin maankäytön suunnittelussa.

Uudenmaan liitto pitää tärkeänä esitettyjen ekologista kompensatiota koskevien säännösten sisällyttämistä lakiin. Ehdotettavilla säännöksillä asetettaisiin heikennyksen hyvittämiseksi luonnontieteellisesti määritellyt reunaehdot, ajallisesti ennakollinen toteutus ja pysyvyys sekä tiukat edellytykset hyvityksen joustolle. Positiiviset luontovaikutukset edellyttävät järjestelmän huolellista valvontaa ja läpinäkyvyyttä. Hyvittämistoimien suuntaaminen tukemaan ekologista kytkeytyvyyttä olisi erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla hyödyksi. 105 § mukaan ELY-keskus antaa maanomistajan hakemuksesta lausunnon hyvityssuunnitelmasta. Uudenmaan liitto vaatii tähän kohtaan korjattavaksi, että lausunto on toimitettava tiedoksi kunnan lisäksi maakunnan liittoon, jossa suunnitelmassa tarkoitettu alue sijaitsee.

Lisäksi Uudenmaan liitto huomauttaa, että edelleen on korjattava esityksestä LSL 120 §:n 6 momentin kohta: ” Kunnan ja maakunnan liiton on mahdollisuuksien mukaan toimitettava kunnan toiminnassa syntyviä... tietoja...” Korjaus on tehtävä, koska maakunnan liiton ei tule toimittaa kunnan toiminnassa syntyviä tietoja, vaan vain omassa toiminnassaan syntyviä tietoja (jollei kunnan kanssa ole muuta erikseen sovittu). Pääsääntöisesti on varmempaa, että tiedon tuottaja itse toimittaa tiedon valtakunnalliseen järjestelmään.

Ossi Savolainen
Maakuntajohtaja

Jakelu

Eduskunnan ympäristövaliokunta
Uudenmaan ELY-keskus / Kirjaamo
Uudenmaan liitto / Kirjaamo